

Verlengde gustomperiode niet negatief voor reproductieresultaten van zeugen

Gisabeth Binnendijk en Carola van der Peet-Schweting, PV; Anita Hoofs, VPB-S

Een gustomperiode van minimaal drie maanden heeft, wanneer de zeugen naar conditie gevoerd worden, geen negatief effect op de reproductieresultaten van zeugen. Het toepassen van berigheidsstimulatie wanneer de zeugen toch niet worden geïnsemineerd is niet zinvol. Een hormoonbehandeling om de zeugen op het gewenste tijdstip in bront te krijgen is dat wel.

In 1997 had een groot deel van de varkenshouders in Oost-Brabant en Noord-Limburg te maken met de gevolgen van het uitbreken van varkenspest. Door de overheid zijn in die periode verschillende noodmaatregelen afgekondigd, waaronder een tijdelijk verbod op het insemineren van zeugen. Veel varkenshouders waren verontrust dat het lang gustom laten van zeugen zou leiden tot een duidelijke achteruitgang van de vruchtbaarheid en dus tot een sterke reductie van de productiviteit van de zeugen. Ook rezen er een aantal praktische vragen, met name ten aanzien van het voeren en de berigheidsstimulatie van zeugen tijdens de gustomperiode. Op het proefbedrijf in Sterksel, waar men daadwerkelijk te maken had met deze regeling, is een aantal aspecten in onderzoek genomen. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Onderzoek

Het onderzoek naar het management tijdens een verlengde gustomperiode en de productieresultaten van de zeugen daarna is uitgevoerd met zeugen die in de periode van juni tot en met oktober 1997 gespeend zijn of zijn ingezet als dekrijpe opfokzeug. Het betrof in totaal 227 zeugen van alle pariteiten. De zeugen zijn bij het spenen van de worp voorafgaand aan de gustomperiode of bij inzet (dekrijpe opfokzeugen) toegekend aan één van de vier proefbehandelingen:

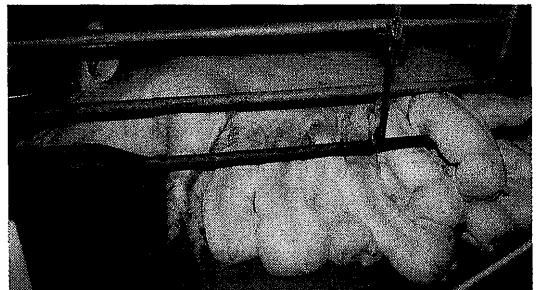
- 1 regelmatige berigheidsstimulatie tijdens de gustomperiode en inseminatie bij een spontane berigheid;
- 2 regelmatige berigheidsstimulatie tijdens de gustomperiode en inseminatie na het gebruik van een

hormoonpreparaat;

- 3 geen berigheidsstimulatie en geen toepassing van een hormoonpreparaat;
- 4 geen berigheidsstimulatie en inseminatie na het gebruik van een hormoonpreparaat.

Berigheidsstimulatie hield in dat dagelijks een beer voor de zeugen langs werd geleid. Als er geen berigheidsstimulatie plaatsvond was er ook geen beer in de afdeling aanwezig. Als hormoonpreparaat is Regumate Pig® gebruikt. Dit preparaat is vanaf 23 dagen voor de gewenste inseminatiedatum gedurende 18 dagen verstrekt (alle zeugen éénmaal daags 5 ml over het voer).

Tijdens de gustomperiode zijn alle waargenomen bronten van de zeugen geregistreerd. Omdat de conditie van de zeug een belangrijke rol kan spelen bij het weer in bront komen en de productieresultaten in de volgende worp zijn de gewichts- en spekdikteontwikkeling gevolgd. Van de worp die gebracht is na de verlengde gustomperiode zijn de reproductiegegevens verzameld. De gustomperiode van de zeugen in dit onderzoek bedroeg minimaal drie maanden. ►

Berigheid gedurende de gustomperiode en na hormoonbehandeling

Nagenoeg alle zeugen zijn gedurende de gustomperiode in brontst gezien. Het wel of niet stimuleren van de berigheid tijdens de gustomperiode leidde niet tot een verschil in het percentage zeugen dat in brontst bleef komen en ook niet tot een verschil in intervallenlengte (aantal dagen) tussen twee opeenvolgende brontsten. Het grootste deel van de zeugen (circa 75%) bleef regelmatig, circa elke drie weken, in brontst komen. Zeugen met een onregelmatige brontstcyclust vertoonden daarvoor of daarna vaak wel een regelmatige brontstcyclust. Regelmatige berigheidssstimulatie tijdens een verlengde gustomperiode is daarom niet aan te bevelen zolang zeugen niet mogen worden geïnsemineerd. Na opheffing van het fokverbod kreeg een deel van de zeugen een hormoonbehandeling om de brontst op te wekken. Na het beëindigen van deze hormoonbehandeling kwamen verreweg de meeste zeugen (87%) binnen acht dagen in brontst. Het gebruik van een hormoonpreparaat is dus een goede methode om het in brontst komen te reguleren. De zeugen kunnen dan op nagenoeg de gewenste dag geïnsemineerd worden. Het wel of niet toepassen van berigheidssstimulatie tijdens de gustomperiode heeft hierop geen invloed.

Voeding en conditieverloop tijdens de gustomperiode

Aan de zeugen is tijdens de gustom- en drachtperiode een commerciële zeugenkorrel dracht (EVV=1,00; ruw eiwit 134 g/kg; lysine 6,2 g/kg) verstrekt. Tijdens de gustomperiode is een zodanig voerniveau nagestreefd dat de eersteworpszeugen bleven groeien en de oudereworpszeugen in gelijke conditie bleven. Er is daarbij rekening gehouden met de conditie van de zeug. De eersteworpszeugen kregen gedurende de gustomperiode gemiddeld 2,03 kg voer per dier per dag verstrekt. Dit is circa 0,4 kg boven onderhoud. De dieren zijn dan ook duidelijk gegroeid: circa 25 kg gewichtstoename en een toename van circa 2,3 mm rugspekdicke in de periode tot eerste inseminatie. De oudereworpszeugen kregen gemiddeld 1,96 kg voer per dier per dag verstrekt. Deze dieren wogen bij eerste inseminatie gemiddeld 5 kg meer dan bij spenen en het rugspek was

gemiddeld 1,5 mm dikker dan bij spenen. De conditie van de zeugen was tijdens de gustomperiode dus goed in de hand te houden.

Reproductieresultaten in de volgende worp

Er zijn tussen de proefbehandelingen geen verschillen aangetoond in de worpgrootte en het percentage levend- en doodgeboren biggen in de eerste worp na de verlengde gustomperiode. De worpgrootte was, met een gemiddelde van 12,3 totaal geboren biggen per zeug, zeker niet lager dan in de periode vóór de varkenspestuitbraak. Het aantal levend geboren biggen (gemiddeld 10,6 per worp) was circa 0,4 biggen lager dan gemiddeld voor de varkenspestuitbraak. Het percentage doodgeboren biggen lag met 10% duidelijk hoger dan voorheen (6-7%).

Wel opvallend is het hoge percentage terugkomers van eerste inseminatie na een lange gustomperiode. Bij de zeugen die geïnsemineerd werden na een hormoonbehandeling lag dit percentage duidelijk lager (11%, vergelijkbaar met het niveau vóór de varkenspest), dan bij de zeugen die geen hormoonbehandeling kregen (19 tot 29%). Dit kan een direct effect van Regumate Pig[®] zijn, doordat de zeugen beter in brontst kwamen en/of duidelijker brontstverschijnselen vertoonden, of langer in brontst waren waardoor een overinseminatie vaker mogelijk was. Het kan ook een indirect effect zijn: bij de zeugen die Regumate Pig[®] verstrekt kregen waren meerdere zeugen tegelijkertijd in brontst, waardoor ze elkaar stimuleerden, de expressie duidelijker was en het optimale inseminatietijdstip beter te bepalen was dan bij zeugen die 'spontaan' in brontst kwamen. Er is geen effect van berigheidssstimulatie tijdens de gustomperiode op het percentage terugkomers aangetoond.

Conclusies

De zeugen bleven tijdens de verlengde gustomperiode, die minimaal drie maanden duurde, goed cyclisch. De conditie was goed in de hand te houden. Het toepassen van berigheidssstimulatie als zeugen toch niet worden geïnsemineerd is niet zinvol. Een hormoonbehandeling om zeugen op het gewenste tijdstip in brontst te krijgen is dat wel. Een verlengde gustomperiode heeft geen negatieve gevolgen voor de reproductieresultaten. ■